

SAMEN VOOR EEN GEZONDE STAD

PvdA Nijmegen

Verkiezingsprogramma voor de gemeenteraad
in de bestuursperiode 2022-2026

PvdA

Leeswijzer

Voor het verkiezingsprogramma 2022-2026 hebben wij gesprekken gevoerd met allerlei actieve en betrokken Nijmegenaren. Deze veelzijdige en veelkleurige inbreng vormt de basis voor dit programma, dat is opgebouwd rond de vijf thema's waar het leven in een gezonde stad om draait: wonen, leefomgeving, gezondheid, ontwikkeling en werk. Vijf thema's die samenhangen en elkaar beïnvloeden.

SAMEN VOOR EEN GEZONDE STAD

PvdA Nijmegen kiest voor een **gezonde stad**, waarin alle inwoners gelijke kansen op een lang en goed leven hebben. Want ook Nijmegen heeft een gezondheidskloof. Mensen met minder geld in de portemonnee hebben vaker lichamelijke problemen. Ze hebben minder gezond werk, wonen dikwijls in oudere, slecht geïsoleerde huizen en kampen daardoor vaker met onzekerheid en stress. Al die problemen komen in sommige buurten meer voor dan in andere. Gezondheid is daarmee een graadmeter voor ongelijkheid in de stad. Dus om een gezonde stad te zijn, moeten ook de sociale en de economische kloof gedicht worden.

Een gezonde stad betekent voor de PvdA: betaalbaar wonen in een fijne buurt, levendigheid en actie op zijn tijd, zinvol en veilig werk, schone lucht en voldoende natuur in de stad, goede zorg en bovenal: een steuntje in de rug voor iedereen die dat nodig heeft.

De PvdA kiest voor **samen**. Mensen voelen zich verbonden met hun buurt, hun wijk, hun stad. De buurt hoort een veilig en prettig thuis te zijn voor alle Nijmegenaren, of ze nou alleen wonen of met een groep of gezin, of ze oud zijn of jong, een beperking hebben, veel of weinig inkomen hebben. Iedereen moet erbij horen, wij vinden sociale samenhang belangrijk. Mensen mogen niet het gevoel hebben dat ze er alleen voor staan. Ze hebben burens en vrienden, maar ook de gemeente moet dicht bij haar inwoners staan en handelen vanuit de menselijke maat.

De PvdA wil draagvlak voor veranderingen in de stad creëren door inwoners eerder en beter bij plannen te betrekken. Daarbij maken wij duidelijke keuzes. Bij de verdeling van aandacht en schaarse middelen geven wij voorrang aan degenen die de hulp het hardste nodig hebben. Dukenburg en Lindenholt hebben te lang te weinig aandacht gehad. Wij willen extra stappen zetten in deze wijken.

Dit verkiezingsprogramma vertelt wat de PvdA wil doen om de kloof te dichten.

1 Een betaalbaar huis dat bij je past	5
1.1 Van woningmarkt naar volkshuisvesting	5
1.2 Circulair en natuurinclusief bouwen	8
1.3 Naar schone hernieuwbare energie	9
○ diversiteit en inclusie	1
2 Een schone leefomgeving die je stimuleert	12
2.1 Bereikbaarheid en schone mobiliteit	12
2.2 Ruimtelijke kwaliteit	14
2.3 Groene stad in een veranderend klimaat	17
○ integrale visie per wijk	19
3 Gezond zijn, worden en blijven	20
3.1 Gezond bewegen	20
3.2 Gezond leven en preventie	22
3.3 Zorg in de buurt	23
3.4 Zorg die de buurt overstijgt	25
○ inwoners en openbaar bestuur	27
4 Je blijven ontwikkelen.	28
4.1 Bij de tijd blijven in je buurt	28
4.2 Veilig zijn en veilig voelen	31
4.3 Cultuur, de basis en de stad	33
4.4 Gelijke kansen op school	35
○ de waarden van de PvdA	37
5 Zekerheid over inkomen en zinvol werk	38
5.1 Gelijke kansen op goed werk (arbeidsmarktbeleid)	38
5.2 Recht op bestaanszekerheid	40
5.3 Innovatie, bedrijvigheid en circulaire economie.	41
○ samenwerken in de regio	44
6 Ten slotte	45
6.1 De PvdA staat voor heel Nijmegen	45
6.2 Colofon	45

Verspreid
 over het programma staan
 rode cirkels (○). Daarin staan teksten
 over zaken die de PvdA belangrijk vindt,
 maar die niet direct met een bepaald onderwerp
 samenhangen. Het gaat over sociaaldemocratische
 waarden en over de manier waarop onze visie in
 de praktijk wordt gebracht.

1 EEN BETAALBAAR HUIS DAT BIJ JE PAST

Er zijn te weinig betaalbare woningen in Nijmegen. Na Amsterdam en Utrecht is in onze stad de woningnood het hoogst. Een goede betaalbare woning is een basisvoorwaarde om je leven goed te kunnen inrichten. Voor te veel Nijmegenaren is dit momenteel niet bereikbaar. Dat moeten we oplossen en daarom gaan we de komende jaren veel bouwen. We moeten daarbij vooral zorgen dat we de juiste typen woningen op de juiste plaats bouwen.

We zien in Nijmegen een grote vraag van zowel jongeren die veel te lang op een huis moeten wachten, als van ouderen van wie het huis niet meer past bij hun woonwensen. Door de marktwerking in de woonsector worden er vooral dure koopwoningen gebouwd. Ook leidt diezelfde marktwerking tot speculatie en absurde huizenprijzen. De gemeente moet steviger gaan sturen om het belangrijkste doel, het bieden van goede woonruimte voor iedereen, te kunnen halen. De PvdA wil vooral woningen die betaalbaar en duurzaam zijn en die passen bij de veranderende vraag. Dat vraagt om actie en durf om problemen echt aan te pakken.

Er is ruimte nodig om al die nieuwe woningen te kunnen bouwen. Maar een minstens zo grote opgave is de aanpassing van de bestaande voorraad aan eisen van isolatie en gebruik van nieuwe energie. Daarmee is woningbouw en woningrenovatie een van de belangrijkste opgaven voor de komende vier jaar.

1.1 VAN WONINGMARKT NAAR VOLKSHUISVESTING

Nijmegen heeft met het Rijk en de regio afspraken gemaakt om het woningtekort voor 2030 terug te dringen. Daarvoor moeten in Nijmegen 12.500-15.000 woningen gerealiseerd worden. Het overgrote deel is nodig voor sociale en middeldure huur en koop. Daarnaast is er behoefte aan 2.000 kamers voor studenten. Ook na 2030 is er nog vraag naar vele duizenden woningen. In het centrum, in de oudere wijken en in Dukenburg, Lindenholt, Hatert en Neerbosch-Oost is er door herstructurering, sloop en (ver)nieuwbouw voldoende ruimte voor de periode tot 2040. De PvdA is zeer terughoudend als het gaat om het slopen van betaalbare woningen. Alleen woningen die echt niet meer aan de eisen van deze tijd voldoen en die ook niet aangepast kunnen worden, komen in aanmerking voor herstructurering of sloop. Wij vinden dat er voor iedere

gesloopte betaalbare woning, er minimaal één moet terugkomen. De PvdA wil dat de gemeente duidelijk de regie in handen neemt.

Veel starters en jonge gezinnen moeten lang wachten op een geschikte woning in Nijmegen. In veel bestaande eengezinswoningen wonen nu nog ouderen die best zouden willen verhuizen naar een kleinere en levensloopgeschikte woning, maar die opzien tegen hoge verhuiskosten, een hogere huur of het verlaten van hun vertrouwde buurt. Door meer woningen voor ouderen te bouwen vlakbij voorzieningen als winkelcentra en OV-haltes, wordt het voor hen veel aantrekkelijker om door te stromen en hun huis vrij te maken voor jonge instromers. Wij willen samen met woningcorporaties onderzoeken hoe we vrijwillige doorstroming van ouderen kunnen stimuleren. Bijvoorbeeld door de inzet van 'doorstroommakelaars', die de stap naar een kleinere woning begeleiden. Daarbij kijken we ook met de corporaties naar mogelijkheden om een grote huursprong op te vangen.

Samen met de Nijmeegse woningcorporaties moet de gemeente zorgen dat er meer en sneller sociale huurwoningen worden gebouwd. Zolang er wachtlijsten zijn mogen er geen sociale woningen worden verkocht. Bij het ontwikkelen van nieuwprojecten, overal in de stad, moet nadrukkelijk worden gekeken naar het bouwen van sociale huurwoningen.

De SSH& heeft een belangrijke rol voor huisvesting van studenten. De PvdA heeft zich met succes ingezet voor het meer bouwen van studenteenheden door SSH&. Nu de vraag naar studentenkamers blijft toenemen, zal SSH& nog meer moeten bouwen.

De gemeente moet in de prestatieafspraken met de corporaties ambitieuze en realistische doelen formuleren over beschikbaarheid, betaalbaarheid en duurzaamheid van woningen. Ook zorginstellingen moeten via prestatieafspraken een grotere rol krijgen bij de planning, de bouw en het beheer van woonzorgprojecten. Meer woningen moeten levensloopgeschikt worden. Ook is er behoefte aan minder-gangbare woningen, bijvoorbeeld voor groepsbewoning, kangarowoningen of beschut bewonen. Kleine doelgroepen vragen speciale aandacht.

De gemeente moet meer sturen vanuit een samenhangende visie op wonen en zorg, doorstroming en diversiteit in de wijken. Bij de uitwerking per wijk is

overleg en afstemming met bewoners nodig. De gemeente moet strategische kavels en terreinen in handen krijgen om met meer daadkracht te kunnen handelen.

Wij maken ruimte voor zelfbouw of gezamenlijk opdrachtgeverschap. Woonwagenbewoners horen bij onze stad; wij maken ons hard voor deze groep Nijmegenaren die meer standplaatsen nodig hebben, zodat ook jongeren hier kunnen blijven wonen.

Wij willen dat de gemeente samen met de corporaties oplossingen zoekt voor mensen die net te veel verdienen voor een sociale huurwoning, maar die ook geen koopwoning kunnen betalen. Voor hen kunnen tussenvormen tussen huur en koop worden ontwikkeld. Te denken valt aan sociale koopwoningen voor starters en middeninkomens die onder gemeentelijke regie worden gebouwd en onder voorwaarden verkocht, waardoor de woning door de koper beter gefinancierd kan worden. De gemeente kan op dit vastgelopen deel van de woningmarkt zelf een rol spelen, bijvoorbeeld met een eigen (tijdelijke) rechtspersoon.

De verkoop van betaalbare sociale huurwoningen aan beleggers gaan we verbieden. Ook gaan we onderzoeken hoe we door verkoop van sociale huurwoningen aan de gemeente meer investeringsruimte voor corporaties kunnen creëren, voor nieuwbouw en voor verduurzaming. Het systeem voor toewijzing van sociale huurwoningen nemen we onder de loep en richten we eerlijker in. We willen meer variatie in het toewijzingssysteem, bijvoorbeeld door meer woningen via loting te verdelen. Daarmee geven we ook woningzoekenden met een korte inschrijvingstijd meer kans.

Marktpartijen blijven nodig voor het oplossen van woningnood, maar zij bouwen vooral voor hun eigen portemonnee en niet voor de lagere en middeninkomens of voor bijzondere doelgroepen. Wij vinden dat dit anders moet, want wonen is een recht, geen verdienmodel. Via bestemmingsplannen en een doelgroepenverordening gaan we percentages sociale koopwoningen vastleggen en zorgen voor een gevarieerde samenstelling van het woningaanbod in de wijken. De PvdA zette zich de afgelopen raadsperiode met succes in voor het maken van harde afspraken met projectontwikkelaars over de realisatie van sociale en middeldure huurwoningen in bouwprojecten. Wij willen vastleggen dat deze woningen gedurende tenminste 20 jaar behouden blijven voor deze segmenten.

De maatschappelijke impact van dak- en thuislozen is groot en groeit; het begin van een oplossing is altijd een dak boven het hoofd. Arbeidsmigranten en andere zwakke groepen moeten beschermd worden tegen huisjesmelkers. Waar de leefbaarheid in buurten wordt aangetast door opsplitsen van woningen moeten alle juridische mogelijkheden gebruikt worden om in te grijpen, ook al is de juridische praktijk weerbarstig. Wij willen huisjesmelkers en speculanten op de woningmarkt hard aanpakken door een zelfbewoningsplicht van tenminste 10 jaar vast te leggen en een beleggersverbod in te voeren. Kopen in Nijmegen betekent simpelweg ook wonen in onze stad en niet doorverkopen of doorverhuren voor veel geld.

De Nijmeegse Huurteams komen op voor alle huurders aan wie te hoge huren worden gevraagd. De PvdA heeft zich in het verleden hardgemaakt voor (de oprichting, het voortbestaan en de uitbreiding van) de Huurteams en zal dat blijven doen.

Kernpunten voor de PvdA

- Meer en sneller bouwen, vooral starterswoningen, sociale huur en middeldure huur en koop.
- Voldoende woonruimte voor studenten, jongeren en starters.
- Krachtige rol van de gemeente bij bouwprojecten door strategische aankoop van grond en afspraken met ontwikkelaars.
- Doelgericht sturen vanuit een samenhangende visie op wonen en zorg, doorstroming en diversiteit in de wijken; inzet van doorstroommakelaars.
- Oplossingen voor groepen die geen sociale huurwoning kunnen krijgen en geen koopwoning kunnen betalen, bijvoorbeeld door gemeentelijke sociale koopwoningen.
- Positie en mogelijkheden van de woningcorporaties effectief benutten om gemeentelijke huisvestingsdoelen te behalen.
- Alle juridische ruimte gebruiken om beleggers en huisjesmelkers effectief aan te pakken door in elk geval een zelfbewoningsplicht en een beleggersverbod in te stellen.

1.2 CIRCULAIR EN NATUURINCLUSIEF BOUWEN

De bouw levert 18% van de wereldwijde CO₂-uitstoot. De Groene Metropoolregio¹ wil vooroplopen in duurzaam en circulair bouwen en heeft

¹ Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen is de opvolger van de regio Arnhem-Nijmegen en is op 1 januari 2021 van start gegaan.

een kenniscentrum opgericht. Goede ideeën moeten vertaald worden naar de praktijk van alledag. De gemeente en de omgevingsdienst hebben hierin een centrale rol. Bij het maken van plannen en het afgeven van bouw- en sloopvergunningen moet optimaal ingezet worden op duurzame technieken en bouwmaterialen en hergebruik van grondstoffen.

Natuurinclusief bouwen wordt de norm. Nieuw- en verbouw worden zo ontworpen dat vogels en andere stadsdieren erin kunnen schuilen en nestelen, want een gevarieerde stadsfauna hoort bij een gezonde stad. In versteende delen van de stad, zoals het centrum, winkelcentra en bedrijventerreinen kan de leefbaarheid worden verbeterd door groene gevels en daken.

Kernpunt PvdA

- In de planontwikkeling en vergunningverlening voor nieuw- en verbouw moet een toets op circulair en natuurinclusief bouwen worden opgenomen.

1.3 NAAR SCHONE HERNIEUWBARE ENERGIE

Gelderland-Zuid is de regio in Nederland waar het meeste draagvlak is voor vergroening van huizen en leefomgeving². De steun is het grootst bij de hoger opgeleide inwoners van Nijmegen, maar een energieneutrale stad moet van alle inwoners zijn. Bovendien heeft Nijmegen ook de omliggende gemeenten hard nodig om voldoende wind- en zonne-energie te kunnen opwekken.

Voor een succesvolle energietransitie moeten bewoners en bedrijven actief bij belangrijke veranderingen worden betrokken. Zij moeten erop kunnen vertrouwen dat de beste oplossingen worden gekozen en dat deze haalbaar en betaalbaar zijn voor iedereen.

De PvdA wil dat alle huizen goed geïsoleerd worden en dat er in alle wijken en straten een duurzame energievoorziening is. Wij investeren in de betrokkenheid en een gezamenlijke aanpak met en door bewoners, zodat niet iedereen alles op eigen houtje hoeft aan te pakken. Inkoop van advies en apparatuur kan het beste per blok of straat gebeuren, zodat bewoners samen de vruchten kunnen plukken van hun inspanningen en investeringen. De gemeente faciliteert ook voorzieningen voor elektrische deelauto's, de komst van een tankstation voor waterstof of andere initiatieven voor schoon vervoer.

² I&O-Research in opdracht van Binnenlands Bestuur (februari 2021)

De nieuwe energie- en warmtestructuur is voor de lange termijn. Wij kiezen daarom nu niet voor eenzelfde warmtesysteem voor de hele stad. Oudere bestaande wijken vragen andere technische oplossingen dan grootschalige nieuwbouwprojecten. We kiezen voor een flexibel of modulair systeem, waarbinnen voor elke wijk de beste oplossing wordt gekozen en waarmee in de toekomst kan worden ingespeeld op nieuwe inzichten of technische vindingen, zoals geothermie, waterstof of energiebuffers per wijk. Er moet vanuit een samenhangende visie worden voortgebouwd op het bestaande warmtenet en op concrete initiatieven van woningcorporaties en particuliere burgers in de wijken zoals Hengstdal, Zwanenveld en Bottendaal.

Er is meer sturing en bundeling van kennis nodig om deze belangrijke ontwikkelopgave vorm te geven. De PvdA kiest daarom voor een publiek bedrijf dat kennis en organisatiekracht voor de stad en de regio heeft. Niet een klassiek nutsbedrijf, maar een aanjager voor ontwikkeling. Zo'n bedrijf biedt ook een organisatorisch en bestuurlijk kader voor het beheer van de lokale of regionale infrastructuur voor energieopslag en warmtelevering in de komende jaren. De oplossingen voor Nijmegen hangen samen met keuzes in de buurgemeenten en Arnhem. Wij willen regionale samenwerking op dit onderdeel krachtig invullen.

Wij willen dat ook lokale en regionale bedrijven actief bijdragen aan besparing en omschakeling naar schone energie. Verontrustend is dat in 2021 slechts 8% van de midden- en grootverbruikers in de stad aan hun wettelijke informatieplicht over energiebesparing hebben voldaan (Bron RVO). Wij vinden dat hierop veel actiever gehandhaafd moet worden.

Kernpunten voor de PvdA

- Energietransitie moet haalbaar, betaalbaar en toegankelijk zijn voor iedereen.
- Keuze voor een flexibele, modulaire ontwikkeling van een warmtenet, rekening houdend met verschillen tussen woonwijken en passende technische oplossingen.
- Oprichting van een regionaal publiek bedrijf om emissievrije ontwikkeling te stimuleren, oplossingen samen met betrokkenen te implementeren en de hoofdinfrastructuur te beheren;
- Zonnepanelen op overheidsgebouwen en grote bedrijfspanden.
- De gemeente maakt per wijk een programma voor het verduurzamen van de woningvoorraad en zorgt dat er voldoende deskundigheid is om inwoners te helpen.

- Stimuleren dat als woningcorporaties hun huurwoningen verduurzamen ook koopwoningen daaromheen kunnen meedoen, zodat de gezamenlijke kosten lager worden.
- Stimuleren van kundige inbreng van bewoners bij veranderingen in hun wijk en een vorm vinden om die inbreng uit te rollen voor de hele stad.
- Steun voor organisaties van bewoners zoals energiecorporaties, waarbij het streven is dat een substantieel deel (50%) van de nieuwe energiebron lokaal eigendom wordt.
- Voldoende publieke en particuliere laadmogelijkheden voor elektrische vervoermiddelen en steun voor de komst van een tankstation voor waterstof.
- Regionale benadering van de opgaven voor schone energie en gebruik van restwarmte.
- Actief handhaven op energiebesparing door bedrijven (midden- en grootverbruikers).

DIVERSITEIT EN INCLUSIE

De PvdA wil een veelzijdige open samenleving die ruimte, veiligheid en inspiratie biedt aan mensen en groepen van allerlei pluimage. Zij kleuren samen de gezonde stad. **gelijke rechten** voor allen en wederzijds **respect** zijn de basis. Iedereen moet **zichtbaar zichzelf kunnen zijn**.

In de buurten, bij het krijgen van een woning, een stage of werk, in het onderwijs, de zorg en bij sport en cultuur geldt: **iedereen kan meedoen**. Wij willen dat clubs en organisaties een **afspiegeling van de samenleving** zijn. De gemeente bevordert dat met alle middelen die zij heeft.

We nemen stelling tegen gemeenschappen of groepen die niet tolerant en discriminerend naar anderen zijn.

De gemeente **bestrijdt discriminatie en intimidatie**.

2 EEN SCHONE LEEFOMGEVING DIE JE STIMULEERT

De kwaliteit van het leven in de gezonde stad wordt voor een belangrijk deel bepaald door de kwaliteit van de ruimtelijke omgeving: hoe de wijken zijn ingericht, de parken, het verkeer en op welke plekken mensen kunnen wonen, werken en recreëren. Een goede inrichting stimuleert mensen om zich actief betrokken te voelen, genoeg te bewegen en elkaar te ontmoeten.

Voor de bouw van nieuwe woningen en om wijken aan te passen aan de eisen van deze tijd, zijn belangrijke keuzes over gebruik van schaarse ruimte nodig. De nieuwe Omgevingswet geeft vooral ruimte aan initiatiefnemers en dat zijn vaak projectontwikkelaars. Dat vraagt dus om een alerte lokale overheid die de publieke belangen behartigt. Wij willen dat de inwoners van de stad altijd goed betrokken worden bij veranderingen in hun leefomgeving.

De PvdA gaat in de komende raadsperiode veel aandacht geven aan de inrichting van de stad. In Dukenburg en Lindenholt kan de kwaliteit van wonen en leven met slimme ingrepen sterk verbeteren en nieuwe vitaliteit in de wijken brengen. In het centrum loopt het aantal fysieke winkels terug, onder andere door de gevolgen van corona. Er is actieve aandacht nodig om het hart van de stad aantrekkelijk te houden. Bedrijventerreinen moeten meebewegen met nieuwe vormen van economie, zonder dat dit leidt tot overlast of milieuschade bij omliggende woonwijken. Een schone en veilige leefomgeving vraagt een blijvende investering.

2.1 BEREIKBAARHEID EN SCHONE MOBILITEIT

Mobiliteit is een basisvoorwaarde voor een vitale stad. Nijmegen is een fiets- en wandelstad en dat willen we graag zo houden. Enkele doorgaande fietsroutes, zoals tussen het centrum en Dukenburg moeten verbeteren. Bij de drukste punten waar fietsfiles ontstaan moet gekeken worden naar ongelijkvloerse oplossingen. Er zijn nog wandel- en fietsroutes waar niet iedereen zich (sociaal-) veilig voelt. Het is een voortdurend aandachtspunt om het veiligheidsgevoel op openbare wegen en paden dag en nacht te waarborgen.

De woonwijken zijn zo veel mogelijk verkeersluw en het langzaam verkeer staat daar op de eerste plaats. In de wijken wordt 30 km/u de norm. Voor de

wijkontsluitingswegen en de S100 wordt de snelheid bepaald door actuele inzichten in verkeersveiligheid en doorstroming. Wij maken ons hard richting de provincie om ook de provinciale wegen aan de rand van de stad, zoals de gevaarlijke oversteekplaats bij de Ubbergseweg, veilig te maken.

Bereikbaarheid van de gehele stad en het centrum zijn belangrijk. Wij onderkennen dat mensen soms de auto nodig hebben voor hun dagelijkse bezigheden. Maar autoverkeer legt een enorm beslag op de schaarse ruimte in de stad en dat heeft een prijs. Ook als alle auto's emissievrij zijn moet het gebruik daarvan worden beperkt. Wij willen vooral bevorderen dat mensen gebruik maken van ander vervoer in de stad. Daarom stimuleren we projecten voor deelauto's en hubs waar gemakkelijk van vervoersmiddel gewisseld kan worden.

Een goed aanbod van collectief openbaar vervoer, inclusief Wmo-vervoer, in alle wijken blijft een essentiële voorwaarde voor een bereikbare stad. De stadsbus kan een belangrijke bijdrage leveren aan het personenvervoer en het verminderen van de autodruk. Door betere busverbindingen kunnen we Dukenburg en Lindenholt meer bij de stad betrekken. We denken aan nieuwe vormen van betaalbaar OV, bijvoorbeeld in daluren of om het verdwijnen van de bus uit het centrum voor mensen met een beperking op te vangen. Voor de doorgaande buslijnen langs het centrum is onderzoek naar een extra bushalte bij de Van Schevichavenstraat wenselijk. De huidige transferia werken onvoldoende. Er moeten aantrekkelijke overstapplaatsen komen bij alle belangrijke invalswegen, met goede busverbindingen naar centrale locaties zoals centrum, universiteit en ziekenhuizen.

De zero-emissiezone die per 2025 wordt ingesteld voor het centrum, Hof van Holland, en mogelijk Heijendaal heeft betere luchtkwaliteit als doel (CO₂-vrij). Maar schone voertuigen alleen zijn niet de oplossing; ook het aantal verkeersbewegingen van vrachtwagens en bestelbusjes in drukke gebieden moet minder worden. Dit kan door slimme bundeling van goederenstromen via logistieke hubs. De gemeente moet de ontwikkeling daarvan ondersteunen, bijvoorbeeld door het reserveren van goede locaties van waaruit de logistiek kan worden georganiseerd.

Voor slimme en duurzame vervoersoplossingen is intensieve samenwerking met de regio en provincie nodig.

Kernpunten voor de PvdA

- Goede en veilige fietsroutes binnen de stad.
- 30 km/h als norm voor alle woonwijken.
- Openbaar collectief vervoer (o.a. stadsbus en Wmo-vervoer) versterken.
- Deelauto's, vervoershubs en gebruik van transferia stimuleren.
- Goede voorwaarden creëren voor slimme stadslogistiek.
- Regionale samenwerking versterken, vervoersautoriteit onderzoeken.

2.2 RUIMTELIJKE KWALITEIT

Ruimtelijke investeringen zijn voor de lange termijn. Een gezonde, duurzame en levendige stad ontwikkelt zich stapsgewijs. De Nijmeegse Omgevingsvisie uit 2020 maakt een goede analyse van de actuele vraagstukken en is een kader om op voort te bouwen. De uitdaging zit in de realisatie.

Voor ons is het belangrijk dat mensen elkaar in wijken kunnen ontmoeten en kunnen meedoen aan het maatschappelijke leven. Wijken en buurten met een eenzijdige sociale opbouw passen daar niet bij. Wijk- en stadsvernieuwing moet bijdragen aan een goede verdeling van diverse woningtypen. De buurt moet een thuis bieden voor bewoners met verschillende achtergronden - dus geen straten met alleen maar verkamerde studentenhuizen, maar ook geen wijken die te veel vergrijzen. Belangrijke voorzieningen, zoals winkels, sportaccommodaties, eerstelijnszorg, openbaar groen en openbaar vervoer moeten voor iedereen goed bereikbaar en toegankelijk zijn en uitnodigen tot gebruik en participatie. In de directe omgeving van deze voorzieningen moet er woonruimte zijn voor ouderen en anderen die minder mobiel zijn.

Een goede en duurzame inrichting van de openbare ruimte (straten, pleintjes, groen) en de gebouwen is belangrijk voor een positieve binding met de buurt. Het moet er praktisch, veilig en mooi zijn. Wij willen dat de gemeente daarin investeert en dit ook eist van projectontwikkelaars.

Wij willen in de komende jaren fors investeren in Dukenburg en Lindenholt. Dit heeft voor de PvdA hoge prioriteit. In de halve eeuw dat deze stadsdelen bestaan zijn het te veel de wijken 'aan de andere kant van het kanaal' gebleven. In de loop der jaren zijn de woonwensen van inwoners veranderd, evenals de ideeën over de inrichting, ontsluiting en samenhang binnen woongebieden. Dukenburg heeft inmiddels de meest vergrijzde bevolking van de stad en ook de

gemiddelde leeftijd in Lindenholt is relatief hoog. Een groot deel van de wijken bieden een prettige, ruim opgezette woonomgeving, maar in sommige delen is een flinke verbetering nodig en mogelijk. De stadsdelen als geheel hebben een gedateerde uitstraling met anonieme straten en huizen. De voorzieningen zijn niet logisch over de wijken verdeeld, waardoor de bruikbaarheid te wensen overlaat. De wegenstructuur is ontworpen en aangelegd om auto's alle ruimte te geven, terwijl we goede fietsverbindingen nu veel belangrijker vinden. De aantrekkelijkheid en het inwonertal van de wijken lopen terug.

In Dukenburg en Lindenholt zal ook een flink deel (3.500 woningen) van de Nijmeegse nieuwbouwpoging gerealiseerd gaan worden. Wij willen deze investeringen gebruiken om de wijken een impuls te geven, waardoor ze weer een gewilde woon- en leefomgeving worden voor huidige en komende generaties. Meer woningen in deze wijken leidt tot verdichting. De nieuwe gebouwen moeten zo gesitueerd worden dat ze gebruik maken van de groene en andere kwaliteiten van bijvoorbeeld de kanaalzone en de nog zichtbare elementen van het oude landgoed Dukenburg. De nieuwe gebiedsontwikkeling moet leiden tot een fijne woonomgeving met maximaal behoud van het groene karakter.

Meer woningen en meer inwoners bieden draagvlak voor meer aantrekkelijke centra met winkels en voorzieningen in de verschillende wijken. Voor de winkelcentra in Malvert en Weezenhof is een nieuwe impuls nodig en ook winkelcentrum Dukenburg moet zich verder ontwikkelen tot een aantrekkelijk centrum voor het hele stadsdeel. Een sociaal veilige inrichting van het naastgelegen stationsgebied hoort daarbij. Wij willen het openbaar vervoer tussen deze wijken en de rest van de stad verbeteren, bijvoorbeeld met een aparte gratis buslijn.

Er is een samenhangend plan voor Dukenburg en Lindenholt nodig, met duidelijke ruimtelijke keuzes, een realistische planning en een financieel totaalbeeld. Opbrengsten van lucratieve onderdelen gaan bijdragen aan kwaliteitsverbeteringen van het stadsdeel, zoals nieuwe fiets- en voetgangersbruggen over het kanaal die een verbinding maken met de rest van de stad. Kleinschalige bedrijvigheid, stadslandbouw of atelierruimtes kunnen nieuwe dynamiek aan het stadsdeel geven. Het stadsdeel is een goede locatie voor een nieuw zwembad dat past bij de wensen van toekomstige generaties en dat ook inwoners van andere delen van Nijmegen naar Dukenburg trekt. Om de plannen te realiseren is een strakke regie nodig.

De PvdA wil in het zuidelijk deel van Winkelsteeg wonen, werken en groenvoorzieningen meer met elkaar vermengen. Het is een mooie centrale locatie voor nieuwe woningen die ook de verbinding tussen Dukenburg en de rest van de stad kan versterken. Veel soorten bedrijvigheid kunnen prima gecombineerd worden met woonfuncties en zorgen voor een levendige stad.

Maar bedrijven die overlast geven door uitstoot, verkeer of geluid wil je niet tussen woonstraten hebben. Wij vinden daarom dat het noordelijke deel van Winkelsteeg gereserveerd moet worden voor bedrijven die niet in woonwijken passen. De kwaliteit van bedrijfslocaties moet verbeteren, bijvoorbeeld door de bestaande versteende omgeving groener te maken (hittestress).

Zwaardere bedrijfstakken die niet goed te combineren zijn met een prettige woonomgeving moeten een plaats krijgen op bedrijventerreinen die daar meer geschikt voor zijn. Bij de verdere invulling of aanpassing van Oost-Kanaalhavens is de circulaire economie het uitgangspunt. Er moet nieuwe ruimte komen voor opslag en bewerking voor gesloten stromen van materialen en grondstoffen in de regio. Met de Circulaire Raad en betrokken bedrijven brengen we deze vraag beter in beeld. De verdere invulling van het Engie-terrein als locatie voor nieuwe energie en circulaire economie zal daarin een rol spelen.

Ruimtelijke ontwikkeling en vernieuwing in de binnenstad zijn belangrijk om het centrum een kwalitatieve meerwaarde voor heel Nijmegen te laten houden. Wij kiezen voor hoogwaardige oplossingen voor Mariënborg en de Molenpoort Passage, waarbij de totale winkeloppervlakte wel in de pas moet lopen met het veranderende koopgedrag. Wij willen dat de aanpak van de Vlaamse Gas en de Tweede Walstraat samengaat met het aanpakken van overlast door drugshandel. Investing in het Valkhofkwartier is goed om de historische basis en de bijzondere kwaliteiten van dit deel van de stad zichtbaar te houden, waarmee het centrum aantrekkelijk blijft voor eigen inwoners en toeristen.

De groene omgeving rond Nijmegen is belangrijk voor de stad. Daarom moeten we de nieuwe woningen waar de stad behoefte aan heeft zoveel mogelijk bouwen binnen bestaande grenzen. Verdichting in de stad betekent zoeken naar geschikte bouwlocaties. Soms zal dit ten koste gaan van laagwaardige groene plekken, maar parken en veelgebruikte groene plekken in de stad moeten behouden blijven. We streven immers naar een gezonde en prettige

leefomgeving. Als er gebouwd moet worden in het groen, dan moet de woonomgeving na de nieuwbouw en herinrichting hoe dan ook aantrekkelijk blijven. Indien in de loop van de tijd blijkt dat geplande locaties zich anders ontwikkelen dan was voorzien, zullen we zo nodig bijsturen. De totale bouwopgave blijft daarbij het uitgangspunt.

De PvdA wil dat het eiland Veur Lent en de Spiegelwaal zich ontwikkelen tot een levendige groene long voor de hele stad. Het overgrote deel van het eiland is en blijft bestemd als natuur. Veur Lent moet niet worden volgebouwd. We zullen zoeken naar een goed evenwicht met een beperkt aantal betaalbare woningen en voldoende ruimte voor natuur en recreatie. Bij de uiteindelijke keuzes zal de uitkomst van de stadspeiling serieus meewegen. Het eiland krijgt een hoogwaardige inrichting die aansluit bij de sfeer van de rivier. Zo blijft het unieke eiland echt een meerwaarde voor de stad.

Kernpunten van de PvdA

- Blijvende aandacht voor goede architectuur en inrichting van de openbare ruimte.
- Wijken die mensen uitnodigen om elkaar te ontmoeten en mee te doen.
- Nieuwe woningbouw benutten voor verbetering in Dukenburg en Lindenholt.
- Bereikbaarheid van Dukenburg en Lindenholt met fiets en openbaar vervoer verbeteren.
- Woningen voor minder mobiele mensen vlakbij winkels en voorzieningen.
- Veur Lent vormt een groene long voor de stad; het eiland kan een beperkt aantal betaalbare woningen krijgen en voldoende ruimte voor natuur en recreatie.

2.3 GROENE STAD IN EEN VERANDEREND KLIMAAT

Een gezonde stad is een groene stad. Bomen en struiken verminderen ongezond fijnstof in de lucht en zorgen voor verkoeling als het heet is. De PvdA besteedt veel aandacht aan een ecologische groene ruimte omdat het mooi en prettig is, maar zeker ook omdat het nodig is vanwege het veranderende klimaat. Stortbuien en hittegolven kunnen beter worden opgevangen als de groene ruimte het water kan opnemen en stevige bomen koelte geven in de stenige omgeving. De grijze infrastructuur, zoals wegen en riolering, moet stapsgewijs worden aangepast.

Een groene omgeving nodigt jong en oud uit tot lopen, spelen en andere activiteiten die goed zijn voor lichaam en geest. De PvdA wil dat alle wijken in de stad een groene uitstraling krijgen. De groene longen en stadsranden moeten beter met elkaar worden verbonden, zodat er een levendig netwerk in de hele stad ontstaat. Watergangen en vijvers horen daarbij en de kwaliteit van het water moet op een aantal plaatsen verder verbeteren. De inrichting, het groenonderhoud en maaibeheer moeten ervoor zorgen dat allerlei kleine dieren, vogels en insecten op een natuurlijke manier onderdeel zijn van de stad. Dat geldt voor woonwijken, maar ook voor verkeersaders en bedrijventerreinen. De grote parken zoals Goffertpark, Jonkerbosch en Staddijk worden ingericht met meer biodiversiteit. Ook de kleine stadsbosjes in verschillende wijken verdienen meer aandacht, zodat ze weer vitaal worden en bijdragen aan een gezonde leefomgeving. Met private partijen, zoals medische en onderwijsinstellingen die ook veel groen in de stad bezitten, maken we afspraken om het beheer beter af te stemmen en onnodige barrières op te ruimen. Ecologisch groenbeheer krijgt zichtbaar al meer aandacht in de stad. Die lijn trekken we door. Daarvoor zorgen we dat de Dar en groenaanemers beschikken over personeel dat getraind is in ecologisch beheer, zodat ook het dagelijks onderhoud bijdraagt aan de groene doelstellingen. Uiteraard staat bij wegen en fietspaden de veiligheid voorop, dus voor maaibeleid geldt: laten staan waar het kan, maaien waar het moet.

Daarnaast wil de PvdA meer ruimte geven voor school- en wijkuintjes en plukbomen in plantsoenen. Inwoners krijgen daardoor meer betrokkenheid en plezier om samen te zorgen voor een fijne buurt. Initiatieven zoals de Educatieve Natuurtuin Goffert en de Warmoes verdienen onze steun. Activiteiten zoals 'Operatie Steenbreek', die stimuleren om versteende tuinen groener te maken en geveluintjes en boomspiegels te beplanten, verdienen blijvende steun. Ook kan de gemeente samen met lokale tuincentra stimuleren dat het aangeboden, liefst inheemse, plantgoed zonder gif is gekweekt, zodat het er niet alleen groen en fleurig uitziet, maar ook ecologisch verantwoord is.

In de gezonde en groene stad mag de luchtkwaliteit geen bedreiging zijn voor gezondheid van inwoners. Nijmegen heeft met andere overheden het Schone Lucht Akkoord gesloten. Meerdere zaken vragen nog serieus aandacht, zoals vervuilende scheepvaart op de Waal, uitstoot van benzeen bij een bedrijf voor asfaltrecycling en uitstoot van fijnstof door houtkachels. De gemeente heeft hier maar beperkt invloed op, maar de PvdA wil met andere gemeenten een stevige lobby naar landelijke en Europese wetgevers voeren, zodat oorzaken

van de vuile lucht worden aangepakt. De gemeente moet in ieder geval de luchtkwaliteit in de wijken zoals Hees goed monitoren en effectief handhaven, zeker wanneer blijkt dat meerdere vervuilingbronnen samen zorgen voor overschrijding van normen.

Kernpunten voor de PvdA

- Luchtkwaliteit permanent monitoren en serieus handhaven.
- Betrokkenheid van bewoners stimuleren, bijvoorbeeld met school- en wijkuintjes.
- Groene verbindingen verder ontwikkelen, ecologisch inrichten en onderhouden.
- Zorgen voor meer biodiversiteit in de stadsparken en wijkbosjes.
- Afspraken maken met grote private grondbezitters over duurzaam groenbeheer.
- Met tuincentra zorgen dat aangeboden plantgoed zonder gif gekweekt is.

INTEGRALE VISIE PER WIJK

Het leven speelt zich af in de wijken en trekt zich niets aan van de grenzen van beleid of portefeuilles van bestuurders. Wijken hebben hun eigen karakter, **sociaal, economisch en cultureel**. De PvdA benadert de wijk als een geheel en neemt de werkelijkheid als uitgangspunt.

We maken **plannen met samenhang** voor wonen, zorg, veiligheid, werken, spelen en wandelen in de wijk. De meeste aandacht gaat naar wijken met de grootste zorgen.

Inwoners kennen hun wijk het beste en we zullen hen **in een vroeg stadium betrekken** bij plannen. We vragen ze ook om bij te dragen aan de leefbaarheid van hun wijk.
participatie = mee denken, mee doen.

Niet alles kan. Het lokale bestuur weegt belangen en maakt keuzes. Wij gaan met de wijken in gesprek en leggen **verantwoording** af over de keuzes die zijn gemaakt.

3 GEZOND ZIJN, WORDEN EN BLIJVEN

De gezonde stad is het motto van dit verkiezingsprogramma. Uit de Wijkmonitor blijkt dat de meeste Nijmegenaren zichzelf gezond en fit vinden. Maar ondertussen voelt 43% van de Nijmeegse volwassenen zich eenzaam en kampt 40% van de bevolking met overgewicht.

Deze problemen zijn niet gelijk over de stad verdeeld. Er is een gezondheids-kloof die grofweg samenvalt met de tweedeling in opleiding en inkomen. Inwoners van de wijken met lagere inkomens en praktijkgerichte opleidingen hebben ook vaak meerdere problemen en hulpvragen tegelijk. We zien daar ook dat mensen gemiddeld 7 jaar minder oud worden en zich 18 jaar langer ongezond voelen. Zulke grote verschillen zijn in een gezonde stad niet acceptabel. Die wijken moeten daarom prioriteit krijgen, zodat iedereen de juiste zorg en aandacht krijgt. Niet op basis van wie je bent, maar op basis van wat je nodig hebt.

Wij willen iedereen de kans geven om gezond te leven door een leefomgeving te bieden die uitnodigt om te bewegen en elkaar te ontmoeten. Mensen zijn allereerst zelf verantwoordelijk voor hun eigen lichamelijke en geestelijke gezondheid. Wij willen hulp en zorg bieden als iemand daartoe niet goed in staat is of belemmeringen ondervindt. Dat geldt voor alle leeftijden, maar in de komende jaren groeit ook in Nijmegen het aantal ouderen sterk. Dat vraagt een gerichte aanpak per wijk: zorgen dat er passende (zorg-) woningen en voorzieningen op goede centrale locaties zijn en in alle wijken een goede basiszorg garanderen waarbij niet de markt, maar de mens centraal staat. De krappe budgetten die de gemeente van het rijk krijgt voor uitvoering van de Wmo en de jeugdzorg mogen geen belemmering zijn om de zorg te leveren die iemand nodig heeft. Als er gekozen moet worden, kiezen wij voor de meest kwetsbaren die hulp het hardst nodig hebben en dat niet zelf kunnen betalen.

3.1 GEZOND BEWEGEN

Gezond leven begint bij gezond eten en regelmatig bewegen. Nijmegen is een sportieve stad ten opzichte van vergelijkbare steden. De inwoners sporten bij verenigingen of gaan zelf hardlopen, wandelen of fietsen in de Ooij, op de stuwwal of langs de Waal. Ook de stad zelf biedt mooie parken, loop- en fietsroutes. Maar toch voldoet 34% van de volwassenen niet aan de norm voor gezond bewegen. De stadsmonitor laat zien dat vooral laagopgeleide volwassenen, vmbo-leerlingen en

kinderen van ouders met een lagere sociaal-economische status minder sporten en bewegen. De PvdA wil eventuele drempels om te sporten en bewegen wegnemen om ook hen deel te laten zijn van de gezonde stad.

Op sommige plaatsen kan een andere inrichting van de omgeving stimuleren om meer te bewegen. De routes binnen Dukenburg en Lindenholt en de routes van en naar de oude stad, kunnen veel meer uitnodigen om de fiets te pakken in plaats van de auto. Zeker ook voor kinderen moet de openbare ruimte prikkelen om lekker buiten te spelen. Kinderen leren beter als ze hun fantasie kunnen gebruiken en veel speeltuinen in Nijmegen stimuleren dit onvoldoende. Speeltuinen moeten meer groen krijgen zodat er plek is om te verstoppen, te klimmen en te stoeien, naast de oude vertrouwde glijbaan en schommel.

Het is belangrijk dat iedereen hierbij mee kan doen. Wij willen dat bij het inrichten van speeltuinen, beweegroutes en sportaccommodaties de wensen en behoeften van kinderen en volwassenen met een beperking worden meegenomen. Ervaringsdeskundigen kunnen hierbij een belangrijke rol spelen en moeten meer betrokken worden.

Ongeorganiseerde en georganiseerde sporten kunnen rekenen op middelen om een goed basisaanbod van breedtesport te garanderen. NEC en andere clubs zijn waardevol voor de gemeenschap en worden betrokken bij activiteiten en programma's in de stad. De PvdA heeft in de afgelopen periode met succes initiatieven genomen om inclusieve sport in Nijmegen te bevorderen. Zo hebben wij gezorgd voor instelling van een prijs voor sportclubs die inclusiebeleid voeren en uitdragen. Dat kan gericht zijn op het bereiken en binden van nieuwe Nijmegenaren en van andere groepen die nu onvoldoende meedoen, maar ook op een veilige en open omgeving voor alle sporters, ongeacht hun seksuele geaardheid of gender.

Kernpunten voor de PvdA

- Stimuleren dat mensen en groepen die te weinig bewegen, meer gaan bewegen: sporten, wandelen of fietsen.
- Beweegroutes verder ontwikkelen.
- Meer natuurlijke speeltuinen aanleggen.
- Ervaringsdeskundigen met een beperking een rol geven bij inrichting van voorzieningen.
- Stimuleringsregeling voor een inclusieve clubcultuur bij sportverenigingen.

3.2 GEZOND LEVEN EN PREVENTIE

Voorkomen is beter en goedkoper dan genezen. Veel gezondheidsproblemen kunnen worden voorkomen met goede voorzieningen op het gebied van wonen, schone lucht, werken, onderwijs en recreatie. Daarnaast zijn preventieprogramma's nodig om gedrag te beïnvloeden voor een gezonde leefstijl, voorkomen van huiselijk geweld, pesten of ongewenst seksueel gedrag. De resultaten van preventie zijn echter vaak pas jaren later zichtbaar of meetbaar. Om die reden wordt preventiebeleid te vaak veronachtzaamd, ook in Nijmegen. De meeste kennis en de programma's zijn er al, bijvoorbeeld het preventie-akkoord, waarin de GGD, scholen, bedrijven, sportclubs en instellingen samenwerken. Ook zijn er goede ervaringen met gezondheidscoaches. Maar de uitvoering vraagt blijvende aandacht en is te makkelijk slachtoffer bij bezuinigingen. Goede preventie leidt tot minder zorgkosten en levert juist geld op voor zorgverzekeraars. De PvdA wil de verzekeraars actief bij dit beleid betrekken en afspreken dat zij het uitgespaarde geld in een fonds storten waaruit nog meer preventie en begeleiding kan worden betaald.

Gezond eten is natuurlijk een basis voor lang en goed leven. Dat spreekt niet in alle gezinnen vanzelf. Zo zou ook de Voedselbank bij hun pakketten met levensmiddelen het gezond koken en eten actief kunnen stimuleren. Het GGD-programma om extra aandacht te geven aan voedsel en regelmatig op basisscholen samen gezond te eten verdient steun.

De Nijmeegse cijfers laten zien dat vooral inwoners met een sociaaleconomische achterstand minder gezond zijn, veelal ook niet-westerse migranten. Preventieprogramma's richten zich op alle inwoners, maar door de aanpak en communicatie moeten zeker ook deze kwetsbare groepen bereikt worden.

Kernpunten voor de PvdA

- Zorgen dat preventie zeker de meest kwetsbaren bereikt en bijdraagt aan het dichten van de sociale en economische kloof in de stad.
- Meer middelen en aandacht voor preventieprogramma's en gezondheidscoaches.
- Met de zorgverzekeraars maakt de gemeente afspraken over een preventiefonds.
- Extra aandacht voor gezond eten op school en thuis.

3.3 ZORG IN DE BUURT

De gemeente Nijmegen ontwikkelt wijkgerichte zorg, waarbij de hulpvragen in samenhang in basisteams bekeken en aangepakt worden. Maar gemeenten krijgen veel te weinig budget van de regering voor deze basiszorg. De aanpak per wijk of buurt is wat de PvdA betreft goed, maar de uitvoering komt niet uit de verf. De huidige coalitie van GroenLinks, D66 en SP hinkt op twee gedachten en dat werkt niet. Het college besteedt de wijkgerichte zorg nu uit aan één marktpartij met als doel kwaliteit te waarborgen en wachtlijsten niet te laten oplopen. Als de beoogde resultaten echter niet gehaald worden, is bijsturen moeilijk.

Voor de recente uitbesteding zijn onderzoekers en adviseurs ingehuurd die veel hebben gekost. Dit geld had ook besteed kunnen worden aan de zorg en hulpverlening voor Nijmeegse burgers, en met name die voor de jongeren. Een evaluatie moet inzicht geven of de beloofde kwaliteitsverbetering gerealiseerd wordt. Als dat niet zo is ligt aanpassing van deze aanpak voor de hand.

Het werkt beter als het gemeentebestuur voordat opdracht gegeven wordt, goed in beeld brengt wat de belangrijkste problemen per wijk zijn en welke meetbare gezondheidsdoelen gehaald moeten worden. Vanwege beperkte middelen moeten er keuzes worden gemaakt, waarbij wij belangrijk vinden dat het geld vooral gaat naar de wijken en groepen die een achterstand hebben. Daarvoor is een gezondheidsagenda per wijk nodig. Op basis daarvan worden opdrachten aan instellingen verleend en wordt goed gemonitord of de doelen gehaald en de euro's doelmatig besteed worden. De gemeente moet dus meer investeren in het krijgen van inzicht in zorgvragen in de stad en in het beoordelen of het uitgevoerde werk ook werkelijk gezondheidswinst in de wijken oplevert. Dat vraagt een stevige rol van de gemeente als regisseur en een bestuur en ambtelijke organisatie die dat proces goed kunnen aansturen. Het geld dat nu aan externe adviseurs wordt besteed kan daarvoor worden gebruikt.

De PvdA heeft zich de afgelopen raadsperiode met succes ingezet voor het openhouden van de tippelzone aan de Nieuwe Marktstraat. De zone biedt sekswerkers een veilige en gereguleerde omgeving. Sluiten lost niets op en maakt het werk van deze vrouwen alleen maar gevaarlijker doordat ze onzichtbaar worden en vaak in de illegaliteit terechtkomen met alle risico's

van dien. Een betere zorgaanpak en afstemming tussen de verschillende zorgaanbieders is een extra ondersteuning voor de vrouwen.

De PvdA vindt dat de gemeente zich niet in de eerste plaats moet laten sturen door wetten en financieringsstromen, maar meer moet uitgaan van hulpvragen van doelgroepen en buurten. De gemeente moet uitgaan van wat wél kan en kijken waar de meeste welzijns- en gezondheidswinst te behalen is. Bouwen op de krachten en mogelijkheden die een individu, een gezin, een wijk wél heeft. En veel flexibeler meebewegen met initiatieven in de stad, zoals de burgerinitiatieven in Lindenholt.

Ouders met opvoedvragen moeten terechtkunnen bij medeopvoeders, zoals familie, buren, leraren, de kinderopvang en lokale sport- en cultuurverenigingen. Een sterke pedagogische basis biedt ouders steun en voorkomt dat alledaagse hulpvragen meteen als jeugdzorgproblemen worden gezien. Door te investeren in een sterke pedagogische basis kunnen kleine problemen snel worden opgelost en wordt voorkomen dat ze uitgroeien tot grote problemen. Hierdoor komt bij de zwaardere jeugdzorg meer tijd en ruimte om de meest kwetsbare kinderen, met de meeste complexe problematiek te helpen.

Waardering van de ervaring en vakkennis van professionals in het sociale domein moet voorop staan en de gemeente moet erop toezien dat zorgaanbieders niet gaan voor winstmaximalisatie, maar voor goede en effectieve zorg. De mensen voor wie de zorg bedoeld is, moeten ook weten wat het aanbod is en hoe zij er gebruik van kunnen maken. Wij willen de mensen die huiver hebben om een beroep te doen op de zorg toch bereiken. Informatie geven en actief benaderen van doelgroepen is een wezenlijke taak van de Stips en de basisteams. De gemeente moet hen beter in staat stellen om deze opdracht goed uit te voeren.

Inwoners die vinden dat hun vraag niet goed beantwoord of behandeld wordt moeten worden ondersteund bij het indienen van een klacht over de gemeente of over instellingen die voor de gemeente taken uitvoeren. Wij willen dat de gemeente daarvoor een ombudsfunctie instelt, zodat klachten onafhankelijk worden beoordeeld en de belangenbehartiging goed geregeld wordt. De ombudsfunctie zorgt voor tegenmacht en draagt bij aan goede en toegankelijke zorg en ondersteuning.

Kernpunten van de PvdA

- Duidelijke rol van de gemeente als opdrachtgever voor basiszorg in de buurten op basis van een concreet geformuleerde gezondheidsdoelen.
- De gezondheidsvraag van mensen is leidend, niet de markt.
- Schaarse middelen naar buurten en doelgroepen met een achterstand.
- Herwaardering van de ervaring en de vakkennis van professionals.
- Goede informatie en actieve benadering voor doelgroepen en buurten.
- Onafhankelijke ombudsfunctie voor gemeente en instellingen.

3.4 ZORG DIE DE BUURT OVERSTIJGT

De basiszorg in de wijken biedt niet altijd de hulp die nodig is. Voor mensen met een psychiatrische aandoening, verslaving of verstandelijke beperking kan de specialistische zorg en acute crisisopvang meestal niet in de buurt geleverd worden. Ook ouderen die, eventueel met extra hulp, niet meer thuis kunnen wonen moeten nog te vaak verhuizen naar een verpleeghuis ver weg. De PvdA vindt dat het moment om de buurt te verlaten zoveel mogelijk uitgesteld moet worden. Het is vaak beter en prettiger voor de cliënten, mantelzorg en familie als zij in de eigen buurt kunnen blijven.

Met name mensen met een zwakke sociaaleconomische positie die speciale hulp behoeven, krijgen niet de zorg die zij nodig hebben³. Hun zelfredzaamheid wordt vaak te hoog ingeschat en hun verborgen talenten worden niet aangesproken. In de gezonde stad is dat niet acceptabel en moet dat verbeteren. De PvdA vindt dat de langdurige zorg en crisisopvang beter toegankelijk moeten zijn en dat deze tweedelijnszorg meer geïntegreerd moet worden met de eerstelijns basiszorg. Dat mag echter niet betekenen dat, zoals in het huidige systeem gebeurt, cliënten uit financiële overwegingen verwezen worden naar goedkopere zorg in de buurt, terwijl zij juist duurdere specialistische hulp nodig hebben.

Een aantal voorzieningen in de stad valt onder verantwoordelijkheid van het Rijk, maar wij vinden dat de gemeente de regierol moet pakken. Samenhang en samenwerking zijn de basis voor de noodzakelijke verbeteringen, of het nu gaat om jeugdzorg, psychiatrische zorg, crisisopvang of ouderenzorg. De buurtteams vormen de spil voor de afstemming in het veld en de gemeente moet deze teams goed faciliteren zodat zij ook de kwetsbare doelgroepen bereiken, informeren en begeleiden naar de zorg die bij hen past.

³ Zie ook SCP-rapport "Maatwerk in meedoen" 2020.

In de GGZ, Jeugdzorg en op andere domeinen wordt steeds meer ingezet op de toegevoegde waarde van ervaringsdeskundigen en de herstelbeweging. Initiatieven als Ixta Noa, het Zelfregiecentrum en Bureau Herstel dienen te worden ondersteund door de gemeente. Met hulp van ervaringsdeskundigen kunnen kwetsbare bewoners hulp krijgen bij het vinden van passende zorg en het werken aan herstel. De gemeente zélf moet het goede voorbeeld geven door doelgroepen vooraf mee te laten praten en zo inclusiviteit na te streven voor mensen met een fysieke, psychische of verstandelijke beperking.

Om kwetsbare cliënten een waardig leven in onze gezonde stad te geven is zelfredzaamheid nodig en een deel van de cliënten heeft die onvoldoende. De PvdA vindt dat er voor hen langdurige hulp moet zijn, vaak levenslang, waarbij ook de woningcorporatie en het Werkbedrijf meedoen. Door nieuwe landelijke regelgeving heeft het Werkbedrijf meer mogelijkheden om deze mensen gesubsidieerd begeleid werk te geven in plaats van de dagbesteding die zij nu krijgen. De gemeente moet hierover met het Werkbedrijf resultaatafspraken maken.

In de planning van woningen en andere voorzieningen wordt onvoldoende rekening gehouden met de vraag naar beschermd wonen, crisisopvang en verpleegzorg in de buurt en in de stad. Aantallen en soorten woningen passen nu niet goed bij de behoefte. Er is een betere afstemming binnen het gemeentehuis tussen zorg en wonen nodig.

Psychiatrische patiënten en verwarde personen zijn vaak een flinke belasting voor hun omgeving. De PvdA wil een goede balans tussen zorgvuldig omgaan met cliënten, voorkomen van maatschappelijke overlast en het bereiken van een stabiele en veilige eindsituatie. Een dwangopname en/of uithuisplaatsing moet zorgvuldig en met mate toegepast worden.

We onderzoeken of in Nijmegen een voorziening gerealiseerd kan worden waar kwetsbare mensen een plek vinden om op adem te komen, een luisterend oor vinden en afleiding wanneer de mentale nood hoog is. Hulpverleners en ervaringsdeskundigen werken daar samen voor een laagdrempelige plek in de stad waar men ook in de avonden en weekenden terecht kan.

Kernpunten voor de PvdA

- Betere afstemming van buurtzorg en tweedelijnszorg, zodat ook specialistische hulp in de buurt kan worden aangeboden.
- Buurteams goed toerusten om kwetsbare doelgroepen te kunnen bereiken, informeren en begeleiden naar passende zorg.
- Betere afstemming tussen zorg, wonen en werken voor de doelgroep.
- Resultaatafspraken met het Werkbedrijf over begeleid werk voor de doelgroep.

INWONERS EN OPENBAAR BESTUUR

De PvdA kiest voor een **actieve overheid**. Deze laat de ontwikkeling van de stad niet over aan toevallige initiatieven, maar stelt duidelijke publieke doelen. Organisaties in de stad krijgen de professionele ruimte om die doelen waar te maken.

De gemeente als regisseur.

De gemeente moet in gesprek zijn met de mensen in de stad. **betrokken burgers** kunnen meedenken over hun buurt en zelf initiatief nemen. De PvdA wil ook de inwoners betrekken die niet vanzelfsprekend vooraan staan en hun mond opendoen. Daar gaan we nieuwe vormen voor zoeken.

De gemeente moet soms streng zijn om regels eerlijk toe te passen.

De **menselijke maat** staat altijd voorop.

Het bestuur van de stad is **integer** en **democratisch**.

4 JE BLIJVEN ONTWIKKELEN

De PvdA vindt het belangrijk dat mensen hun leven lang kunnen blijven leren. Ons uitgangspunt ‘spreiding van inkomen, kennis en macht’ is nog steeds actueel. Onze snelle samenleving vraagt kennis en vaardigheden om grip op je leven te hebben. Anno 2022 is echter 12% van de Nijmeegse bevolking laaggeletterd. Veel mensen hebben moeite met digitale middelen. Daarom is ‘je blijven ontwikkelen’ een belangrijk thema in ons programma voor het besturen van de stad.

Voor ontwikkeling kijken we niet alleen naar het formele leren op school. Ontwikkeling begint bij een goede leefomgeving in de buurt waar je woont, zodat je de kans hebt om nieuwe dingen te ontdekken en je energie niet opgeslurpt wordt door dagelijkse zorgen. Ontwikkeling gaat ook om creativiteit, culturele activiteiten waaraan je kunt meedoen of van kunt genieten. Niet alleen de grote kunst in de schouwburg of het filmhuis, maar juist ook muziek of theater in je eigen wijk. En natuurlijk is het voor de ontwikkeling van kinderen en volwassenen belangrijk dat de kinderopvang, basisscholen en vervolgonderwijs bereikbaar en uitnodigend zijn. Zeker ook voor de Nijmegenaren voor wie het niet allemaal vanzelf komt aanwaaien. De PvdA kiest voor een gemeente die kijkt naar de kenmerken van elke wijk en die zorgt dat voorzieningen en omstandigheden bijdragen aan de ontwikkeling van de mensen die er wonen.

4.1 BIJ DE TIJD BLIJVEN IN JE BUURT

Onder de noemer ‘Welzijn en Sociale Basis’ zet de gemeente Nijmegen sterk in op het vergroten van de sociale kwaliteit van de stad. Dat mag ook wel, want de sociale samenhang in Nijmegen is lager dan die van bijvoorbeeld Groningen en Maastricht.

Het probleem is ook hier dat de inzet van de gemeente vaak blijft steken in mooie rapporten en dito bijeenkomsten en webinars. Maar zo ingewikkeld is het helemaal niet. Er zijn in Nijmeegse wijken allerlei initiatieven en activiteiten die vooruitlopen op beleid, zoals ‘deel de dag’ en ‘langer thuis’-projecten, of het ‘wijkatelier’ en ‘oog voor elkaar’ in Lindenholt. Bij dit soort samenwerking wordt veel welzijnswerk door wijkbewoners samen met professionals en stagiaires uitgevoerd en er is een groot draagvlak voor in de wijken. Daar kan meer aandacht en geld aan worden besteed.

Binnen de brede wijkgerichte aanpak past een accommodatie die als 'huiskamer van de wijk' functioneert. De wijk bepaalt zelf hoe met de beschikbare middelen de huiskamer ingericht en gebruikt wordt. Voor laagdrempelige activiteiten die zorgen voor de binding in de wijk en die steun geven aan inwoners die het nodig hebben is het gebruik van de huiskamer gratis. Bewoners kunnen ervoor kiezen om zelf het voortouw te nemen bij wijkactiviteiten en het budget te beheren. Als bewoners echter een aanjager nodig hebben, voorziet de gemeente daarin. Vertrouwen in de keuze van bewoners staat voorop.

De PvdA wil dat in wijken mensen met verschillende achtergronden prettig en zonder belemmeringen met elkaar samenwonen en samenleven. Met de juiste hulp en ondersteuning is er ook in woonwijken een goede plek voor mensen met psychiatrische problemen, met lichamelijke of verstandelijke beperkingen of met dementie. De Paladijn in West is een voorbeeld van een goede aanpak. Zo'n inclusieve samenleving biedt voor iedereen ruimte en toegang zonder belemmering. Daarom moeten alle ook ruimtelijke en mobiliteitsplannen getoetst worden op toegankelijkheid, liefst met hulp van ervaringsdeskundigen. De Lokale Inclusie Agenda geeft richting aan de uitvoering.

De wijken moeten een veilig thuis bieden voor iedereen, ongeacht afkomst, gender, seksuele geaardheid of geloof. Dat sociale leven maken inwoners samen in hun straat, hun buurt en de stad, maar voor een aantal groepen moet de gemeente zich apart inspannen.

Wij willen dat de gemeente de mogelijkheden van de nieuwe inburgeringswet actief inzet om nieuwe Nijmegenaren vanaf dag 1 goed toe te rusten met taal en vaardigheden, zodat ze zo snel mogelijk kunnen meedoen in de Nijmeegse samenleving. Zij moeten hier veilig kunnen leven en zich ontwikkelen. Wij verwachten van alle inwoners dat ze meedoen en bijdragen aan een samenleving die kansen stimuleert en gelijke rechten van allen respecteert en beschermt.

De regenbooggemeenschap mag erop rekenen dat de gemeente zich inspannt om hun leden een veilige woon- en leefomgeving te bieden. Roze Woensdag en Coming Out Week zijn belangrijke momenten in het jaar om mensen te stimuleren zichzelf te zijn. Zij verdienen de steun van de gemeente. De PvdA pleit ervoor om 365 dagen per jaar uit te dragen dat iedereen zichtbaar zichzelf mag zijn.

Het aandeel ouderen in de stad neemt de komende jaren sterk toe. Voor hen is het soms lastig om actief aan de samenleving te blijven deelnemen, zeker als het inkomen beperkt is. Eenzaamheid is een groeiend probleem. Naast belangrijke zaken als beschikbaarheid van passende woningen, vervoer en zorg, moeten daarom op wijkniveau de voorzieningen en activiteiten uitnodigend en betaalbaar zijn, ook voor ouderen met een klein pensioen. Een seniorencoach bij buurtteams kan stimuleren dat ouderen ook preventief van het aanbod gebruik maken om te voorkomen dat zij onnodig snel in het medische circuit terecht komen.

Wij willen dat onze jeugd gezond, veilig en kansrijk in Nijmeegse wijken opgroeit. Gezinnen die meer hulp nodig hebben bij het opvoeden kunnen deze krijgen via school, het Basisteam Jeugd & Gezin en de huisarts. De gemeente zorgt dat er voldoende hulp van goede kwaliteit laagdrempelig beschikbaar is en dat er een effectieve samenwerking en afstemming is tussen het BBT, de huisartsen, de aanbieders van jeugdhulp en de jeugdbescherming. Als de veiligheid van kinderen in het geding is, neemt de gemeente haar verantwoordelijkheid en zorgt dat er snel en goed wordt ingegrepen, samen met de betrokken personen en instanties. Meer aandacht is nodig voor de vraag hoe voorkomen kan worden dat zo'n drastische en ingrijpende maatregel nodig is. We onderschrijven het streven van professionals en experts in de 'Beweging van 0' om het aantal uithuisplaatsingen drastisch terug te dringen en een ander type hulp en ondersteuning te bieden, zo mogelijk in een eerder stadium. Dit doen we samen met aanbieders van jeugdhulp en jeugdbescherming en andere betrokkenen.

Kinderen die in armoede leven kunnen te vaak niet meedoen aan activiteiten die geld kosten of waarvoor ze kleding of spullen nodig hebben. Stichting Leergeld biedt al steun, maar de PvdA wil de mogelijkheden daarvan ruimer maken. Het is van groot belang dat iedereen kan meedoen.

De ruim 22.000 mbo, hbo en wo-studenten die in Nijmegen wonen zijn onlosmakelijk verbonden met onze stad. Zij brengen levendigheid en zijn een positieve economische factor voor middenstand, horeca en culturele voorzieningen, maar het zijn tijdelijke bewoners die niet echt integreren in de wijken. In sommige straten is de concentratie te groot, waardoor de leefbaarheid wordt aangetast. Wij willen dat er verspreid over de stad goede woonruimte voor

studenten beschikbaar is. Voorzieningen voor hulp aan studenten worden niet in de wijk, maar centraal door de HAN, het ROC en de Universiteit georganiseerd.

In de praktijk is veel gemeentelijke informatie slecht toegankelijk. Wij vinden dat dit veel beter moet. Ook analfabeten, digibeten en mensen met beperkingen moeten zelfstandig aanvragen kunnen doen en de juiste informatie kunnen vinden en begrijpen. Deze taak moet in de wijken worden opgepakt door de Stips. Wij vinden dat de Stips meer middelen en directe toegang tot informatie moeten krijgen, waardoor de voorlichting en ondersteuning in de wijken echt inhoud kan krijgen. Dan worden activiteiten, hulp of andere voorzieningen beter beschikbaar voor de mensen voor wie die bedoeld zijn en die nu niet altijd bereikt worden.

Kernpunten van de PvdA

- Zorgen dat iedereen kan meedoen aan activiteiten voor de wijk.
- Een sterk en bruisend wijkcentrum ('huiskamer') dat toegankelijk is voor iedereen met laagdrempelige activiteiten die zorgen voor binding in de wijk.
- Steunen en bevorderen van bewonersinitiatieven.
- Activiteiten in de wijken die ook toegankelijk zijn voor ouderen met een klein pensioen.
- Ondersteuning van arme ouders en kinderen om mee te doen, te leren en te spelen.
- Goede informatie voor iedereen in de wijk bereikbaar.

4.2 VEILIG ZIJN EN VEILIG VOELEN

Wij gaan ervanuit dat mensen willen bijdragen aan een veilige en fijne woonomgeving in hun wijk en in hun stad. We zien in de stadsmonitor de laatste jaren een daling van inbraken, geweldsdelicten en vernielingen. De cijfers van Nijmegen zijn ongeveer gelijk aan die van vergelijkbare steden. Ook de beleving van veiligheid in de buurt gaat de goede kant uit, maar nog steeds voelt ongeveer 15% zich soms of vaak onveilig. Dat vinden wij te veel.

Door mensen goede perspectieven op onderwijs, werk en inkomen te bieden neemt de drang tot criminaliteit en asociaal of intimiderend gedrag af. Handhaving gaat hand in hand met preventie. We geloven in de kracht van de buurt en haar inwoners en gaan samen met hen de problemen te lijf.

Om overlast en problemen te voorkomen zetten we vol in op preventie met jongerenwerk en buurtcoaches. Wij willen dat bewoners zelf invloed hebben op het veiliger maken van hun wijk. Zij weten vaak het beste wat er mis is in hun wijk en ervaren zelf wat ze onveilig vinden. Daarom willen we ze betrekken bij de prioriteiten voor handhaving en politie-inzet. Herkenbare en benaderbare wijkagenten en boa's in de wijk zijn nodig.

Ook Halt wordt ingezet voor vroegtijdige begeleiding en probleemgerichte aanpak van jeugdoverlast en jeugdcriminaliteit. Door samenwerking tussen politie, sociale wijkteams, jongerenwerkers en Halt zorgen we voor veilige en leefbare wijken.

We pakken overlast aan. Dat betekent handhaven van openbare orde, bijvoorbeeld op de Waalkade, op strandjes en het Stadseiland. Geen algemene beperking van toegankelijkheid, maar gericht aanpakken van de boosdoeners. Ook ernstige vervuiling door zwerfafval, vernielingen of straathandel in drugs dragen bij aan een onveilig gevoel. Ook dat gaan we aanpakken door meer handhavend optreden. Boa's kunnen gebruik maken van bodycam in hun taakuitoefening.

Straatintimidatie en seksueel grensoverschrijdend gedrag moeten worden aangepakt. Praat met vrouwen en niet over hen. Daarom lanceerden we een actieplan voor het stellen van normen, een preventiecampagne die aanzet tot gesprek, zichtbaarheid en bewustwording en voor het aanpakken van daders van straatintimidatie en seksueel normoverschrijdend gedrag.

Naast zichtbare vormen van criminaliteit op straat, ontstaan er steeds nieuwe vormen van criminaliteit. Cybercrime en ondermijning ontwrichten de samenleving. De PvdA wil het offensief tegen ondermijnende criminaliteit uitbreiden, waarbij burgemeesters beter in positie worden gebracht om te kunnen optreden.

Kernpunten van de PvdA

- Met de inwoners plannen maken voor het veiliger maken van hun wijk.
- Preventie door gezamenlijke inzet van buurtcoaches, jongerenwerkers, politie en Halt.
- Veroorzakers van overlast actief aanpakken, handhaven op vernieling en afval.
- Actieplan tegen straatintimidatie en seksueel grensoverschrijdend gedrag.

4.3 CULTUUR, DE BASIS EN DE STAD

Belangstelling voor cultuur kan al jong ontstaan, door aandacht ervoor op school of door kleinschalige cultuurmanifestaties in de eigen wijk, zoals muziekoptredens, een theatervoorstelling in een wijkaccommodaties, graffiti kunst op een openbare plek, open podium in een park, zichtbaar gemaakt cultureel erfgoed in de straten. Als je in je jeugd een gezonde dosis aan cultuur meekrijgt in je directe omgeving is dat een belangrijke basis voor de rest van je leven.

Het centrum van Nijmegen kent een volle culturele agenda. Onze prachtige theaters, zoals de Vereeniging, de Stadsschouwburg, Doornroosje, Merleyn en Lux hebben een uitgebreid en divers aanbod voor verschillende doelgroepen in de stad en de regio. Dat moeten we vooral voortzetten. Ook onze musea, het Valkhof en de Bastei, maken mooie tentoonstellingen. De stichting Gebroeders van Lymborgh, het Infocentrum WO2 Nijmegen en de Stevenskerk dragen bij aan een veelzijdige beleving van onze stad. Nijmegen trekt bezoekers van buiten de stad met de grote en kleine evenementen. Een gezond cultureel klimaat versterkt de economie van Nijmegen en vormt hiervan een essentieel onderdeel.

Wij willen echter meer aandacht voor de kleinere groepen met nieuwe initiatieven en voor hen die nog niet tot 'de grote spelers' behoren. Wij zorgen dat het Groeispuifonds van cultuur meer middelen heeft om aanvragen sneller te kunnen honoreren. Zo stimuleren we startende (semi-)professionele artiesten in hun groei en geven een impuls aan creatieve activiteiten buiten de gevestigde stadspodia. Deze artiesten hebben oefen- en werkruimte nodig. Kunstenaars zijn een verrijking voor onze stad. De laatste jaren moesten velen van hen noodgedwongen hun ateliers verlaten. De PvdA vindt dat de gemeente moet zorgen voor voldoende en betaalbare ateliers en oefenruimte. De gemeente heeft geregeld grond en panden in bezit die wachten op een nieuwe bestemming, bijvoorbeeld in Winkelsteeg. Wij willen dat hierin tijdelijk (minimaal 10 jaar) ruimte voor muzikanten, beeldende kunstenaars, artiesten en startende culturele ondernemers beschikbaar wordt gesteld.

In de stad Nijmegen zit muziek, zo ook in Arnhem en de regio. Gezamenlijk optrekken in het kader van O25 maakt onze culturele agenda nog boeiender. Wij stimuleren kruisbestuiving tussen verschillende vormen van kunst en cultuur.

Cultuur start bij de basis in de wijken. Vandaar dat wij willen dat bestaande theaters, podia en de bibliotheek initiatieven starten bij de mensen om de hoek. De gemeente moet als subsidiegever opdracht geven om aanwezig en zichtbaar te zijn in de wijken en samen met de bewoners ter plekke initiatieven te ontwikkelen. Wij zien het succes van Stichting Hubert en willen ook graag dat er broedplaatsen van cultuur in Dukenburg en Lindenholt ontstaan. Wij vinden dat er in de wijken ruimtes en plekken moeten zijn waar deze initiatieven kunnen ontstaan. Artiesten kunnen wijkaccommodaties tegen nul- of laag tarief huren voor theater-, muziek- of dansvoorstellingen. Talentmakelaars kunnen hiphop en andere moderne muzikale stromingen stimuleren. Activeer bewoners om met ideeën voor cultuur in hun eigen wijk te komen, omarm ze en faciliteer ze met creatieve coaches die weten hoe je van een idee een activiteit of een project maakt. Experimenteer met jongeren om hun dromen tot leven te brengen in hun eigen wijk. Gezonde wijken bieden een voedingsbodemp waarin creativiteit kan groeien.

Het rijke verleden van Nijmegen blijft een bron van inspiratie. Veel Romeinse historie is verstopt in de bodem. Wij willen bij ruimtelijke projecten kijken hoe beleving van het verleden ingepast kan worden, zodat het besef van de cultuur en de mensen die Nijmegen gevormd hebben blijft leven. Wij ondersteunen ook initiatieven die met eigentijdse middelen zichtbaar maken hoe de stad geworden is tot wat die nu is.

Wij zien graag dat de historische beleving, bijvoorbeeld in het Waalfront, voor een breed publiek toegankelijk wordt gemaakt, niet alleen in schrift maar ook juist in beeld. We zijn het aan elkaar en de stad verplicht om voor iedereen zichtbaar te maken hoe vele generaties de stad Nijmegen gevormd hebben. Van de Romeinen tot de wederopbouw en de nieuwe tijd. Een levend verleden als basis voor de toekomst. Onze stad is in de Tweede Wereldoorlog zwaar beschadigd. De verhalen uit die periode moeten verteld blijven worden. We zijn dan ook blij dat door de inzet van de PvdA in Nijmegen-Noord binnenkort de straatnamen in een wijk vernoemd worden naar Nijmeegse verzetslieden. Parallel daaraan komen er in de stad zogenoemde Bakens van Verzet die de verhalen vertellen over het verzet in Nijmegen.

Kernpunten van de PvdA

- Bevorder de cultuur op scholen, meer geld voor de leesconsulenten en muziek op school.
- Geef culturele instellingen de opdracht om in de wijken te starten (impulsregeling)
- Stimuleer broedplaatsen in de wijken, zeker in Dukenburg en Lindenholt.
- Laagdrempelige wijkaccommodaties en nultarief voor cultuur van en voor bewoners.
- Extra geld voor Groeispuurtdfonds voor de startende professionele kunstenaars en culturele ondernemers.
- Leegstaande panden tijdelijk beschikbaar stellen voor creatieve initiatieven.
- Talentmakelaars subsidiëren om hiphop en moderne muzikale stromingen te stimuleren.
- Een culturele agenda voor het centrum en de wijken.
- Cultuurhistorie van de oudste stad van Nederland beter zichtbaar maken.

4.4 GELIJKE KANSEN OP SCHOOL

In de gezonde stad krijgen kinderen van jongs af aan gelijke mogelijkheden om zich te ontwikkelen tot zelfstandige en gelukkige mensen. We zien dat er in enkele Nijmeegse wijken aanzienlijk grotere achterstanden en kansenongelijkheid zijn. We vinden dat niet aanvaardbaar en doen er als gemeente alles aan om leerachterstanden en laaggeletterdheid tegen te gaan en gelijke kansen te bevorderen.

Samen met de scholen en de kinderopvang maken we een Lokale Educatieve Agenda, waarin we met passende oplossingen komen. Natuurlijk zijn de scholen verantwoordelijk voor de inhoud van het lespakket, maar dat betekent niet dat we als gemeente aan de zijlijn toekijken en ons alleen met de huisvesting bemoeien. We helpen scholen om zich te ontwikkelen tot sociale ontmoetingsplaatsen en we bieden kinderen met leerachterstanden extra steun. We bevorderen de diversiteit in de wijken en op de scholen. Ieder kind verdient passend onderwijs. Ook hoogbegaafde kinderen die vastlopen in het reguliere onderwijs verdienen meer aandacht.

Wij willen een apart fonds voor lokale educatieve initiatieven voor gelijke kansen voor kinderen en jongeren. De precieze doelen en inzet werken we uit met deskundigen op scholen en in het veld. Voorop staat dat er concrete resultaten

worden gerealiseerd waar ook anderen van kunnen leren. Effectieve initiatieven kunnen structureel worden. We reserveren een budget in de begroting.

Voor ons is de school de plek waar je je leeftijdsgenoten ontmoet, de plek waar je je veilig voelt en een eerlijke start in het leven maakt. Daarom vinden we brede scholen belangrijk, waarin onderwijs, kinderopvang, culturele instellingen en de wijkverenigingen samen optrekken. Ook de bibliotheek blijft belangrijk in de wijk. De gemeente moet samen met de provincie en de VNG lobbyen voor meer geld voor programma's tegen laaggeletterdheid en projecten voor taalontwikkeling. We zorgen dat de lijnen tussen de jeugdzorg, jeugdhulpverlening en de scholen kort zijn en regelen de jeugdhulp waar mogelijk intern op school. Wij zorgen dat leerplichtambtenaren actief samenwerken met scholen en hulpverleners.

De PvdA pleit landelijk voor gratis kinderopvang. Achterstand wordt beter bestreden als jonge kinderen zo vroeg mogelijk naar de opvang gaan en zich samen met andere kinderen ontwikkelen. Wij willen bevorderen dat alle Nijmeegse kinderen optimaal van de beschikbare voorzieningen gebruik kunnen maken. Samenwerking met Stichting Leergeld moet ervoor zorgen dat ieder kind kan meedoen met binnen- en buitenschoolse activiteiten

De leeromgeving van kinderen moet gezond gedrag stimuleren. Samen met de scholen en kantines van sportverenigingen zorgen we ervoor dat alleen gezonde voeding aangeboden wordt. Ook ondersteunen we scholen om het gebruik van alcohol, roken en drugs tegen te gaan. We faciliteren de GGD om hun preventieprogramma's in de praktijk te brengen.

Kinderen leren veel door buiten te spelen, met name als ze hun fantasie kunnen gebruiken. Schoolpleinen en speeltuinen kunnen groener en spannender ingericht worden waardoor ze stimuleren om te bewegen en met elkaar in het groen te ravotten.

Met enige regelmaat halen de goede ideeën van de Nijmeegse jongerenraad het lokale nieuws. Toch zien we dat problemen die jongeren ervaren niet altijd als urgent worden opgepakt. Daarom willen we de Jongerenraad een officieel adviesorgaan wordt van de gemeente, met de daarbij behorende ondersteuning. Leerlingen van alle Nijmeegse middelbare scholen worden

hierin vertegenwoordigd. Zo betrekken we de jongeren bij de stad en kunnen problemen die jongeren ervaren snel worden opgepakt.

Kernpunten van de PvdA

- Samen met scholen en kinderopvang een Lokale Educatieve Agenda maken om laaggeletterdheid en kansenongelijkheid te bestrijden.
- Zorgen voor brede scholen waarin onderwijs en maatschappelijke instellingen samen werken aan gelijke kansen voor alle leerlingen.
- Een nieuw fonds dat extra budget biedt voor lokale aanpak van leerachterstanden.
- Bevorderen van een leeromgeving die gezonde voeding en beweging propageert en gebruik van alcohol, roken en drugs tegengaat.
- Groene schoolpleinen en speeltuinen die uitnodigen tot fantasie en activiteit.
- Nijmeegse Jongerenraad wordt een officieel adviesorgaan van de gemeente.

WAARDEN

Sociaaldemocratie is de progressieve beweging die mensen verbindt en goede bestuurders levert. De PvdA handelt vanuit waarden die in deze lange traditie wortelen en zich aanpassen aan de tijd. Die waarden zijn:

BESTAANSZEKERHEID: een thuis, werk en een vangnet als het nodig is.

VRIJHEID: om dromen na te jagen, je te ontwikkelen en mee te kunnen doen.

GELIJKWAARDIGHEID: fatsoenlijke samenleving waarin iedereen, ongeacht afkomst, gender, geloof of huidskleur gelukkig kan zijn.

SOLIDARITEIT: spreiding van kennis, inkomen en macht als antwoord op hebzucht, egoïsme en onrechtvaardigheid.

DUURZAAMHEID: eerlijke groei, groene banen, schone technologie, solidariteit met toekomstige generaties en een gezond leven.

5 ZEKERHEID OVER INKOMEN EN ZINVOL WERK

Werk zorgt voor sociale contacten en persoonlijke ontwikkeling. Het ontbreken van betaald werk kan leiden tot financiële problemen, spanning en het gevoel er alleen voor te staan. Voor een gezonde stad is het belangrijk dat het aanbod van werk past bij de samenstelling van de bevolking.

Nijmegen is een kennisstad met een grote medische sector, hoger onderwijs en kennisintensieve bedrijven die vaak onderling samenwerken. Deze economische en maatschappelijke activiteiten zijn heel belangrijk voor de stad en de gemeente moet ze blijven stimuleren en faciliteren. Maar minstens zo belangrijk voor de stad zijn sectoren als zakelijke dienstverlening, horeca, detailhandel, transport en industrie. Die bieden ook veel banen voor mensen met een praktijkgerichte opleiding. De Nijmeegse stadsmonitor⁴ laat zien dat werkloosheid bij laagopgeleiden veel hoger (11%) is dan bij hoogopgeleiden (2%). Ook telt Nijmegen anderhalf keer meer huishoudens onder de lage inkomensgrens dan het landelijke gemiddelde (12 tegen 8%)⁵. De PvdA vindt dat economisch beleid van de stad zeker ook de groei van werkgelegenheid voor middenkader en praktisch opgeleiden moet bevorderen. Wij willen dat de gemeente samen met bedrijven en kennisinstellingen in de regio actief blijft investeren in een gezond economisch klimaat dat zinvolle banen biedt voor eenieder die wil en kan werken. Wij gaan uit van de kracht van mensen, maar weten ook dat soms een steuntje in de rug nodig is. Als het echt nodig is zorgt de gemeente voor inkomen om in basale levensbehoeften te voorzien. Goede begeleiding om mensen aan het werk te krijgen kan het verschil maken.

5.1 GELIJKE KANSEN OP GOED WERK (ARBEIDSMARKTBELEID)

Wij vinden dat iedereen die wil werken, recht heeft op betaald werk tegen een minimumloon dat voldoende is om van te leven. De PvdA pleit voor landelijke wetgeving die een werkgarantie tegen het minimumloon mogelijk maakt. Zolang die landelijke wetgeving en financiering er niet is, willen wij dat de gemeente Nijmegen al het mogelijke doet om een werkgarantie te realiseren.

De mogelijkheden van het WerkBedrijf - het sociale ontwikkelbedrijf van de stad en regio - worden vanaf 2021 ruimer. Wij willen deze actief inzetten om

⁴ <https://swm.nijmegen.nl/p40328/beroepsbevolking>

⁵ <https://swm.nijmegen.nl/p40041/kerncijfers>

zoveel mogelijk mensen die moeilijk aan een baan komen werk te bieden en te begeleiden naar de reguliere arbeidsmarkt. Daarover moeten afspraken worden gemaakt met lokale werkgevers, zodat de ondersteuning van het WerkBedrijf en de vraag van het bedrijfsleven goed op elkaar aansluiten. Wij willen dat de mogelijkheden voor scholing en vergoeding van onkosten zo ruim mogelijk worden toegepast om mensen aan werk te helpen dat bij hun past.

De PvdA is voorstander van een Werkpact waarin alle betrokken partijen samen duidelijke afspraken maken over toeleiding naar de arbeidsmarkt. De opdracht voor het WerkBedrijf is om daarvoor samen te werken met verschillende organisaties in de stad, zoals Bindkracht10 en de Vrijwilligerscentrale. Deze betrekken mensen bij sociale activiteiten en bieden hun dagritme en primaire werkervaring. Het WerkBedrijf zorgt met werk, scholing of stage voor verdere ontwikkeling en ondersteunt bij het vinden van een baan bij een werkgever. Hierdoor kunnen mensen weer zelfstandig hun weg vinden op de arbeidsmarkt. Deze activiteiten zijn zeker ook van belang voor mensen die door een beperking of zwakke sociaaleconomische achtergrond kwetsbaar zijn. Het Werkpact draagt bij aan een inclusieve samenleving.

Voor gelijke kansen op goed werk moeten het middelbaar- en hoger beroeps- onderwijs en werkgevers hun eisen en activiteiten beter op elkaar afstemmen. Het is ook in het belang van de bedrijven om over mensen met de juiste kennis en vaardigheden te kunnen beschikken. De gemeente kan dat overleg in de regio stimuleren, bijvoorbeeld via de Groene Metropoolregio. Werkgevers, inclusief de gemeente, moeten meer dan nu, stageplaatsen beschikbaar stellen voor leerlingen uit het beroepsonderwijs. Daarbij moet ook rekening gehouden worden met de maatschappelijke opgaven en het profiel van de regio, dus met name in de sectoren energietransitie, bouw, ouderenzorg en logistiek.

Kernpunten voor de PvdA

- Afspraken tussen WerkBedrijf, werkgevers en instellingen in een Werkpact voor een samenhangende aanpak om mensen naar werk te begeleiden.
- Ruimhartig gebruik van de individuele mogelijkheden die de regelingen bieden.
- Gemeente bevordert goede afstemming tussen beroepsonderwijs en werkgevers, met name gericht op vakgebieden die nodig zijn voor de maatschappelijke vraag (energietransitie, bouw, ouderenzorg en logistiek).
- Investeren in werkzoekenden en individueel maatwerk bieden om aan het werk te kunnen komen.

5.2 RECHT OP BESTAANSZEKERHEID

De PvdA wil dat iedereen een goed leven kan leiden. Als je niet in staat bent om te werken of niet van je salaris kunt rondkomen, heb je recht op ondersteuning van de overheid. Iedereen moet in zijn levensonderhoud kunnen voorzien en kunnen meedoen aan de samenleving. Wij richten ons daarbij altijd in de eerste plaats op de zwakste groepen in de samenleving. Ook veel ZZP'ers hebben een laag inkomen en zij hebben onevenredig veel last gehad van de coronacrisis. De gemeente moet deze groep actief benaderen om te zorgen dat zij ook gebruik gaan maken van de regelingen waarvoor ze in aanmerking komen.

De gemeente is ruimhartig in de uitvoering van wetten en aanvullende regelingen (Wmo, Participatiewet, Meedoenregeling, etc.) en is zo flexibel mogelijk in het toepassen van wetgeving. De norm voor deelname aan aanvullende regelingen, bijvoorbeeld voor sport en cultuur, wordt opgetrokken naar 130% van het minimumloon. Wij zijn bereid om de grens op te zoeken om mensen naast de bijstand te laten bijverdienen. Wij willen slachtoffers van de toeslagenaffaire zo goed mogelijk te helpen en we willen een hogere studietoelage te geven aan mensen met een functiebeperking. Menselijkheid is leidend.

Kinderen in Nijmegen mogen niet in armoede opgroeien. Daarom krijgen ouders met kinderen die langer dan een jaar bijstandsgerechtigd zijn een baangarantie bij de gemeente (WerkBedrijf) tegen het minimumloon. We willen voorkomen dat werken niet loont. Werkende armoede komt steeds vaker voor. De armoedeval gaan wij tegen door werkenden beter te helpen.

De gemeente geeft als sociale werkgever en als opdrachtgever het goede voorbeeld. Wij willen dat de gemeente een hoger minimumloon (€14) betaalt en zekerheid op de arbeidsmarkt bevordert door structurele taken of functies niet met payrollers en andere flexibele constructies in te vullen. Ook bij de inkoop van goederen en diensten, zoals schoonmaak en catering, stelt de gemeente eisen op het vlak van arbeidsvoorwaarden en flexwerk waar aanbieders aan moeten voldoen. De gemeente stimuleert instellingen en bedrijven om hetzelfde te doen.

Problemen met inkomen, zoals armoede en schulden, hangen veelal samen met andere problematiek. Door schaamte, digibetisme of laaggeletterdheid vinden mensen vaak niet de weg naar de juiste hulp. De Buurteams moeten signaleren wanneer zorgvragen samengaan met inkomens- of uitgavenproblemen en dit

in het hulpplan betrekken. Wij zullen zorgen dat woningcorporaties, Bindkracht 10 en Stips toegerust zijn om het probleem te herkennen en goede informatie, preventie en ondersteuning kunnen geven.

De (Rijks-) overheid is in Nederland de grootste schuldeiser en ook gemeenten hebben de nodige schulden uitstaan. Wij willen dat Nijmegen al het mogelijke doet om te voorkomen dat mensen steeds dieper in de problemen raken. Dat betekent vaker kwijtschelden van gemeentelijke schulden. We zijn tegen commerciële schuldhulpbureaus.

Als uiteindelijk schuldsanering toch nodig is, komt iemand onder bewindvoering te staan. Eind 2018 hadden 3500 Nijmeegse gezinnen een bewindvoerder, waarvan 2000 vergoed werden via bijzondere bijstand. Meerdere gemeenten bieden zelf (gratis) bewindvoering aan om grip te hebben op kwaliteit, doorlooptijd en kosten. Wij willen dat ook Nijmegen daarvoor kiest.

Kernpunten van de PvdA

- Ruimhartige toepassing van regelingen voor inkomensondersteuning, werken in de bijstand, of studietoelagen voor mensen met een functiebeperking.
- Aandacht voor ZZP'ers, zodat zij regelingen gebruiken als dat nodig is.
- Gemeente Nijmegen betaalt als werkgever een hoger minimumloon (€14) en stelt bij inkoop van diensten eisen over arbeidsvoorwaarden en flexwerk.
- Goede afstemming tussen schuldhulpverlening, zorg en maatschappelijke ondersteuning.
- Vaker en sneller gemeentelijke schulden kwijtschelden.
- Bewindvoering via de gemeente voor meer grip op kwaliteit, doorlooptijd en kosten.

5.3 INNOVATIE, BEDRIJVGHEID EN CIRCULAIRE ECONOMIE

Voor goed werk en inkomen is een goed draaiende economie nodig. De Nijmeegse economie is nauw verweven met de regio Nijmegen, Arnhem en Wageningen en het economische beleid moet vooral opgepakt worden via Groene Metropoolregio. De stad Nijmegen is een dragende factor binnen deze samenwerking en levert expertise en bestuurskracht voor de hele regio. Dit regionale beleid is sterk gericht op innovatie, met name gericht op de sectoren gezondheid, voeding en energie. In de stad zelf moeten nieuwe en bestaande bedrijven uit deze sectoren, plus de sector software en halfgeleidertechnologie,

worden gefaciliteerd, onder andere door innovatieve ondernemers bij elkaar te brengen en gezamenlijke ontwikkeling van Heijendaal Campus en de Hightech-campus. Innovatie is een investering in de toekomst.

Daarnaast is echter ook een gezonde ontwikkeling van andere sectoren noodzakelijk, zoals zakelijke dienstverlening, horeca, detailhandel, transport en industrie, om te zorgen dat er een gevarieerde arbeidsmarkt is voor een werkende bevolking met een brede achtergrond naar opleiding en ervaring. Daarmee moet rekening gehouden worden bij de ontwikkeling van de bedrijventerreinen en van locaties voor kantoren en winkels in het centrum en de verschillende wijken. Het economisch beleid is gericht op een goed structureel werkaanbod voor theoretisch en praktisch geschoolde mensen.

Economisch beleid betekent ook het ondersteunen van beginnende ondernemers, bijvoorbeeld via een organisatie als Startup waar startende ondernemers met raad en daad (en huisvesting) worden ondersteund door ondernemers die hun sporen verdiend hebben. Wij werken graag mee om deze ondersteuning verder uit te breiden. De gemeente zou het initiatief kunnen nemen voor een investeringsfonds voor startende praktische vakmensen (bijv. stukadoors, timmerlieden, kappers) die op de reguliere markt geen of niet voldoende financiering kunnen krijgen.

De komende jaren zullen Nijmeegse bedrijfsterreinen veranderen. In een deel van Winkelsteeg wordt werken gemengd met wonen en de Kanaalzone en het Engie-terrein bieden ruimte voor nieuwe zwaardere bedrijvigheid. Nijmegen en de regio willen zich verder profileren met circulaire economie. Wij willen samen met de Circulaire Raad en bedrijven die in de stad of regio gevestigd zijn, waar mogelijk ketens aan elkaar koppelen en zo meer hergebruik van grondstoffen en energie bereiken. Ook nieuwe bedrijvigheid rond lokale voedselproductie wordt waar nodig gefaciliteerd. Bij uitgifte van bedrijventerreinen moet rekening worden gehouden met de aanzienlijke ruimte die sommige circulaire activiteiten nodig hebben voor tijdelijke opslag of overslag (hubs). Overigens moeten ook circulaire activiteiten zoals de recycling van asfalt, goed getoetst worden op hun milieueffecten. Strikte handhaving is noodzakelijk.

Een levendig en aantrekkelijk stadscentrum is een belangrijke motor van gevarieerde werkgelegenheid. Banen in horeca en detailhandel tellen fors mee en de belevingswaarde van de stad is een factor voor bedrijven om zich

te vestigen of te blijven. Het veranderende koopgedrag van consumenten en de nasleep van corona stellen nieuwe eisen aan ondernemers. De gemeente moet daarop inspelen, bijvoorbeeld door leegkomende panden een andere bestemming te geven die tot nieuwe dynamiek leidt. Wij willen samen met de centrumondernemers investeren in de stad. Het Huis voor de Binnenstad bieden we meer zekerheid door meerjarige subsidieafspraken uit het ondernemersfonds. Ruimtelijke projecten die de kwaliteit van de ruimte binnen de stadsring verbeteren, zoals herinrichting van de Walstraten en het Kelfkensbos, zijn belangrijk. De gemeente moet vaak beter reageren op vragen, ideeën en klachten van ondernemers. Maar wij verwachten ook van ondernemers dat zij betere afspraken maken die verder gaan dan hun eigen zaak. Bijvoorbeeld afspraken over bedrijfsafval dat te vaak op straat ligt en door te veel bedrijven met aparte wagens wordt ingezameld, en afspraken over de bundeling van leveringen waardoor er minder bestel- en vrachtwagens in de winkelstraten komen. Wij zien ook meer zwerfvuil in en rond het centrum door de vele afhaalbakjes en -zakjes; als dat na corona niet afneemt willen wij meer of grotere afvalbakken plus stimulerende acties en handhaving om bezoekers te laten bijdragen aan een schone omgeving. Wij willen investeren in meer promotie van de stad. Een levendig en schoon centrum draagt daaraan bij.

Kernpunten van de PvdA

- Met de regio investeren in innovatieve bedrijven (gezondheid, voeding en energie).
- Gevarieerde werkgelegenheid voor een werkende bevolking met een brede achtergrond naar opleiding en ervaring.
- Investeringsfonds voor praktisch geschoolde startende ondernemers.
- Bij uitgifte van bedrijfsterreinen ruimte bieden aan circulaire bedrijven en activiteiten.
- Met de Circulaire Raad blijven stimuleren dat bedrijven samenwerken voor circulaire oplossingen in de regio en dit zo nodig faciliteren.
- Inspelen op veranderingen in het winkelbestand door wijzigend koopgedrag; andere functies in het winkelgebied mogelijk maken of aanmoedigen met het oog op de vitaliteit van het centrum.
- Meer aandacht voor promotie van de stad en regio (citymarketing).

SAMENWERKEN IN DE REGIO

De stad is onlosmakelijk **verbonden met de regio**.

Grote opgaven rond woningbouw, circulaire economie, energie en mobiliteit vereisen **serieuze samenwerking**.

De Groene Metropoolregio rondom Arnhem en Nijmegen is een stap in de goede richting. Maar er is nog te veel een **versnipperd** en te **vrijblijvend** overlegcircuit.

Om de potenties van de regio goed te benutten is een duidelijke regionale structuur met **bestuurlijke kracht** en een goede **democratische controle** nodig. Nijmegen moet als invloedrijke stad het belang van de regio als geheel zien en behartigen. Een sterke publieke samenwerking kan goede deals en afspraken met **bedrijfsleven** en **kennisinstellingen** maken. En het is een stevige gesprekspartner van Provincie, Rijk, Europa en van andere stedelijke gebieden. De inwoners in alle gemeenten hebben daar baat bij.

6 TEN SLOTTE

6.1 DE PVDA STAAT VOOR HEEL NIJMEGEN

In de vorige inhoudelijke hoofdstukken hebben we verteld dat we nog te veel ongelijkheid zien tussen mensen in de stad Nijmegen. Ongelijkheid die vooral wordt bepaald door opleiding, inkomen en de plaats waar je wieg heeft gestaan. Het is een sociaaleconomische tweedeling die ook zichtbaar is als een gezondheidskloof. In de gezonde stad waar wij naar streven is de tweedeling kleiner geworden of zelfs opgeheven. Dat is de inzet die de PvdA gaat leveren in de Nijmeegse gemeenteraad en liefst ook in het college van burgemeester en wethouders.

De PvdA staat voor de inwoners die in de wijken wonen waar de ongelijkheid het meest zichtbaar is, die kampen met werkloosheid of die onvoldoende kansen hebben gehad op goed onderwijs. Het zijn de inwoners met lichamelijke of psychische klachten en beperkingen, waardoor ze problemen hebben die nu niet goed opgelost worden. Het zijn inwoners die geen fatsoenlijk en betaalbaar huis kunnen vinden.

De PvdA staat uitdrukkelijk ook voor de kiezers die niet zelf deze problemen ervaren, maar die niet in een stad willen wonen waarin de ongelijkheid aantoonbaar aanwezig is. Mensen die het belangrijk vinden dat anderen met minder geluk ook goed kunnen meedoen. Inwoners die kiezen voor solidariteit in een gezonde stad. Ook aan hun betrokkenheid bij onze mooie stad en al haar inwoners zal de PvdA een uitgesproken stem geven in het stadsbestuur van Nijmegen.

6.2 COLOFON

Dit programma is opgesteld in de maanden april tot juli 2021 door een commissie die is ingesteld door het afdelingsbestuur en die bestond uit acht mannen en vrouwen van verschillende leeftijden. Diverse PvdA-werkgroepen hebben inhoudelijke inbreng geleverd.

Het programma is vastgesteld door Nijmeegse PvdA-ledenvergadering in oktober 2021.

Voor het programma zijn veel gesprekken gevoerd met inwoners en vertegenwoordigers van instellingen, bedrijven en openbaar bestuur in de stad en regio. Wij bedanken hen voor de geleverde inbreng.

Vragen en opmerkingen over het verkiezingsprogramma kun je sturen naar:

info@pvda.nijmegen.nl

www.nijmegen-pvda.nl
www.facebook.com/pvda024
fractie@pvda.nijmegen.nl

PvDA